כירה פרק שלישי שבת

מסורת הש"ס

גליון הש"ס

רבינו חננאל

איתיביה כופין קערה על הנר שלא יאחז בקורה בבתי גחיני דשביה בהו דליקה [1][2]וכן קורה שנשברה סומכין אותה בספסל ובארוכות המטה בכשורי חדתי דעבידי דפקעי [3]נותנין כלי תחת הדלף בשבת בבתי חדתי דשכיחי דדלפי רב יוסף אמר היינו טעמא דרב חסדא [4]משום [5]דקא מבטל כלי מהיכנו איתיביה אביי [6][7]חבית של טבל שנשברה מביא כלי אחר ומניח תחתיה א"ל [8][9]טבל מוכן הוא אצל שבת שאם עבר ותקנו מתוקן [10][11]נותנין כלי תחת הנר לקבל ניצוצות א"ר הונא בריה דרב יהושע ניצוצות אין בהן ממש [12][13]וכן קורה שנשברה סומכין אותה בספסל או בארוכות המטה דרפי דאי בעי שקיל ליה [14][15]נותנין כלי [16]תחת הדלף בשבת בדלף הראוי [17]כופין [18]את הסל לפני האפרוחין שיעלו וירדו קסבר מותר לטלטלו והתניא [19]אסור לטלטלו [20]בעודן עליו והתניא אע"פ שאין עודן עליו אסור א"ר אבהו בעודן עליו כל בין השמשות מיגו דאיתקצאי לבין השמשות איתקצאי לכולי יומא א"ר יצחק כשם שאין נותנין כלי תחת תרנגולת לקבל ביצתה כך אין כופין עליה כלי בשביל שלא תשבר [21]קסבר אין כלי ניטל אלא לדבר הניטל בשבת מיתיבי כל הני תיובתא ושני בצריך למקומו תא שמע [22]אחת ביצה שנולדה בשבת ואחת ביצה שנולדה ביום טוב אין מטלטלין לא לכסות בה את הכלי ולסמוך בה כרעי המטה אבל כופה עליה כלי בשביל שלא תשבר הכא נמי בצריך למקומו [23]ת"ש פורסין מחצלות על גבי אבנים בשבת באבנים מקורזלות דחזיין לבית הכסא ת"ש [24]פורסין מחצלות על גבי לבנים בשבת דאישתיור מבנינא דחזיין למיזגא עלייהו ת"ש [25]פורסין מחצלת על גבי כוורת דבורים בשבת בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים ובלבד שלא יתכוין לצוד הכא במאי עסקינן דאיכא דבש א"ל רב עוקבא ממישן לרב אשי תינח בימות החמה דאיכא

הגהות הב"ח

לעזי רש"י

מוסף רש"י

תוס' ישנים

רב נסים גאון

עין משפט נר מצוה

מסורת הש"ס

דלמ"ד כפ' אין לדין (גיליה כו: וש"ס) דיש מוקלה אסור לטלטלו אף אחר שירדו וקשה לרש"א למ"ד יש מוקלה לחלי שבת אמאי כופין את הסל לפני האפרוחים והא מבטל כלי מהיכנו וקי"ל דאסור לבטלו דבסוף פירקין[e] פריך סתמא דהש"ס והא קא מבטל כלי מהיכנו וכן כפ' מפנין (לקמן קמח:) וכפ' בתרא (דף קנד:) פריך אליבא דרב הונא אע"ג דלא מצינו שהיה סובר כן משמע דלכ"ע אסור לבטל כלי מהיכנו וכן אפרש בסמוך וי"ל דלמ"ד יש מוקלה לחלי שבת הך דכופין את הסל מוקי כר"ש דלדידיה ולחי שרי לטלטל הסל כשירדו לאפי' מיגו דאיתקצאי לבין השמשות איתקצאי לכולי יומא ליה דהא מתיר להסתפק מן הנר שבבה [f]מ"ג הא דיש מוקלה לחלי שבת היינו לאכילה ולא לטלטול וא"ת רב יוסף דמפרש מתני' משום דאסור לבטל כלי מהיכנו לא אתיא מתני' כר"ש דלדידיה לא מבטל כלי מהיכנו כיון דשרי לאחר שבבה כי היכי דלא חשבינן הכא כפיית הסל ביטול כלי משום דשרי אחר שירדו וי"ל דלא דמי דהכא ודאי לא חשיב כשבאו על הסל בידו להפריחם ולהכריחם משם: **בעודן** עליו כל בין השמשות. תימה הא כיון דבידו להפריחם למטה הוי גמרו בידי אדם ולית לן למימר מינו דאיתקצאי לבין השמשות כדמוכח בפ' אין לדין (גיליה כו: וש"ס) דפריך ר' זירא למ"ד יש מוקלה לחלי שבת והא פולין ועדשים דמבשלים בי"ט דמעיקרא חזו לכוס כי שדינהו בקדרה חיימא[g] אידחו להו גמר ביטוליהו מישמרו להו מ"ל אבי ולטעמיך תקשי לך קדירות דעלמא דהא קדירות דשבתא בין השמשות רותחות הן ולאורתא קא אכלינן מיניהו אלא גמרו בידי אדם לא קמבעיא ליה כי קא מיבעיא ליה גמרו בידי שמים וי"ל דשאני קדירות אם הוה צריך להו בין השמשות היה מקדרן וכן פולין ועדשים רלוו שיתבשלו בלא שום דיחוי אבל הכא דלוו היה שיעלו האפרוחין על הסל שלנך כפלא ומהרי שעה אחת הקלה אותו לצרכן ומיגו דאיתקצאי לבין השמשות לכולי יומא: **ושני** ליה **בצריך למקומו**. הכא דנותנין כלי תחת הדלף איכא נמי לשנויי בדלף הראוי כדשני לעיל ובפרק משילין (גיליה לו. וש"ס) משני ליה הכי לרבי יצחק תימה לר"י מ"ש דגבי שמן תנא אין נותנין וגבי ניצוצות נותנין בתרוייהו הוה מצי למתני נותנין בצריך למקומו או בתרוייהו אין נותנין באין צריך למקומו ונראה לר"י דמעיקרא אשמעינן דאין כלי ניטל אלא לדבר הניטל בשבת וגבי ניצוצות דכתר הכי אשמעינן בצריך למקומו שרי אי נמי ר' יצחק אית ליה נמי דאסור לבטל כלי מהיכנו ולהכי גבי שמן אין נותנין אפילו בצריך למקומו ולרב הונא נפרש בסמוך דאית ליה נמי תרוייהו אין כלי ניטל אלא לדבר הניטל ואסור לבטל כלי מהיכנו ואם נאמר דלרב יוסף לא אתיא מתניתין כר"ש דכיון דלדידיה מותר לאחר שבבה לא תשיב ניטול כלי אם כן מצינן למימר דאפילו רבה אית ליה דאסור לבטל כלי מהיכנו ואיצטריך למימר דהכא שאינה מצויה לא התירו כדי לאוקמה מתניתין כר"ש ואי"ת מאי צריך בכל הני משניות לאשמעינן דבצריך למקומו שרי וים לומר דלגבי ניצוצות איצטריך לאשמעינן דלא תימא אפילו בצריך למקומו אסור משום דילמא אתי לכבוי וכן הכיא דכופין קערה שלא תאחז כו' והכיא דקורה שנשברה גרסה לרש"א דאיצטריך לאשמעינן דלא תייסינן שמא יעלה את הקורה דאסור להעלות כדתנן בפ' שואל (לקמן קנא:) וכן קורה שנשברה סומכין אותה כו' לא שמעלה אלא שלא תוסיף: **כופה** עליה כלי שלא תשבר כו'. כל הנהו דמייתי ידע המקשה דמלי לשנויי בצריך למקומו אלא שרוצה לידע אם יש לתרץ בענין אחר: **דאייתור** מבניינא. כדאמר לקמן בפ' כל הכלים (דף קמד:) הני לבני דאיתתי מבניינא שרי לטלטולינהו:

דחשיב

דמבטל כלי מהיכנו. בפרק בתרא ש"פירש בקונטרס דאסור משום דמתחזי כסותר וכאן פירש דחשיב כאלו מתבני אם בטיט: **טבל** מוכן הוא אצל שבת. אף על פי שאסור לטלטלו כדתנן בפרק מפנין (לקמן קמו:) מ"מ לא חשיב מבטל כלי מהיכנו כיון דאם עבר ותיקנו מתוקן ק' לרשב"א דתנן במסכת תרומות בפ"ב (משנה ג) ומייתי לה בהיזקין (גיטין נד.) המעשר בשבת בשוגג יאכל במזיד לא יאכל ולישנא דקאמר הכא אם עבר ותיקנו משמע במזיד מדלא קאמר "אפילו שוגג ותיקנו ונראה דנקט עבר כגון דלית ליה פירי אחריני דאמר בגיליה בפרק י"ט (דף יח:) דאפילו במזיד יאכל עוד הקשה דבפרק בתרא (דף קנד:) תניא היתה בהמתו טעונה טבל ועשאת מתיר את המבלים והשקיש נופלים ואע"פ שמשתברין משמע דאסור להניח אחתיהן כריס וכאמת אלמא טבל לאו מוכן הוא ואור"י דאף על פי שמשתברין לא קאי אטבל אלא אעשאת ועוד הקשה כי היכי דאמר דאם עבר ותיקנו מתוקן ה"נ כשמניח כלי תחת תרנגולת לקבל ביצתה נימא שאם עבר והסיר הביצה מותר הכלי לטלטל ואם כן ניטלת תורת ניטול כלי מהיכנו ולאו פירכא היא דהא כמו שהכלי עם הביצה אין לה היתר אבל טבל יש לו היתר על ידי תיקון ועוד הקשה הכא דאית ליה פירי אחריני בשוגג אמאי יאכל נימא מגו דאיתקצאי לבין השמשות איתקצאי לכולי יומא ועוד מ"ש דהכא אמר דאם עבר ותיקנו מתוקן ובביצה כפ' אין לדין (דף כו: וש"ס) גבי בכור לר"ש דאמר אין רואין מומין בי"ט אמר שאם עבר ובדקו אינו מבוקר ואלא בר אוכמי דאמר בשוגג מבוקר אמרינן התם לגמרא דמשכח ותני א): **כופין** את הסל. לעיל לא מצי פריך מינה דהלכה מצויה היא: **בעודן** עליו. אבל אחר שירדו מותר לטלטלו ונראה לר"י דקסבר דאין מוקלה לחלי שבת

---

[a] לקמן קו. קכח. [b] ב"מ תיש, [c] (לקמן קנא.), [d] ביצה לה:) [e] (לקמן מז: קכח: קמד:), [f] (מוספתא פ"ד), [g] (ביצה לד: לה.), [h] לעיל מב: (לקמן מז:), [i] (לקמן קמח.), [j] (תוספ' פט"ז), [k] (תוספתא שם), [l] (ביצה לו.), [m] ביצה נב.), [n] (שם לו. כל הקוביות פ"ב כתה שעיים), [o] שם לו., [p] (דף קמד: ר"כ רש"י לקמן קמח: ד"ה ואם), [q] (דף מז:).

[1] ת"ס, ר"ה שבל כוכ, שאם שגג. עי' לעיל לה ע"ל תוס' ד"ה עבר וכפסחים דף מב ע"ל פרש"י ד"ה איכא לאתמר וכרא"ש שם: תוס' ר"ה בעודן עליו. א"נ הא דיש בוקצת. עיין לקמן דף מד ע"ב תוס' ד"ה יש עליה מעות:

[2] תבתי גחיני, כלומר בתים נמוכים לתיאתו בהן דליקה מילתא דשכיחא היא. וכן כולם פירק רבא לדבריו דהצלה מצויה התירו הצלה שאינה מצויה לא התירו אליבא דרב חסדא. רב יוסף אמר מ"ט דרב חסדא משום דאי שריית ליה לקבל דביצה בכלי במקום מדרון כבר ביטל אותו הכלי היום שאסור לטלטלו והביצה בתוכו כשם שאסור לטלטל הביצה, אבל כפיית הכלי על הביצה אינו ביטול, שאם הרצוך לכלי הכלי מותר לו לטלטלו שהרי אין בכלי כלום ולא מבטל כלי מהיכנו. איתיביה אביי [חבית] של טבל כו', והא טבל אסור לטלטלו. ושני ליה טבל מוכן הוא שאם עבר ותיקנו מתוקן הוא. ושני בניצוצות, ניצוצות אין כהם ממש והכלי שמקבל בו הניצוצות לא מבטל ומוהר להשתמש בה. ופסקל שסמוך בה הקורה, רפורה היא שיכול לשלה ולהשתמש בה. והכלי שמקבל בו הדלף, בדלף הראוי לשתייה שהמים מותרים וכ"ש הכלי. וכן הסל שכופין שיעלו וירדו בו האפרוחים, אוקמה בעודן האפרוחים עומדין על הסל, כל בין השמשות אסור לטלטל אותו הסל שנעשה מוקצה. ואם לאו מותר. ור' יצחק חולק על רב חסדא ואומר אפילו כלי לכוף עליה בשביל שלא תישבר ביצה בשבת אסור, קסבר אין כלי ניטל אלא לדבר הניטל בשבת. ואותבינן עליה כל הני תיובתא. ומשני בצריך למקומו. ת"ש אחת ביצה [שנולדה] בשבת ואחת ביצה שנולדה בי"ט אין מטלטלין אותה לא לכסות בה את הכלי ולא לסמוך בה כרעי המטה. אבל כופה עליה כלי כו'. ומשני הכא נמי בצריך לאותו מקום, פי' לאותו מקום של כלי ולא למקום הביצה, וכיון שמותר לסמוך מאותו מקום ולטלטלו מטלטלו למקום הביצה וכופהו על הביצה, וכן כולם. תולא יחכן לישב ע"ג הביצה כדי שלא יטנפו בגדיו לשיכך כופה עליה כלי ויושב עליו, וכל התיובתות פשוטות הן.

[3] ת"ס כלן יפי' אחר בצריך למקום הכלה ליפב.

---

[a] מ"ר פכ"ה מהלכות שבת הלכה כג סמג לאין סה טור ש"ע תרס סימן ש: סעיף ו:

מא ב מיי' שם הלי' כה: **מב** ג מיי' שם טוש"ע תרס סימן שיג סעיף ז:

מג ד מיי' שם הלכה כד טוש"ע תרס סימן שלח סעיף ה וסימן תקכא סעיף ג:

מד ה ו מיי' שם הלכה כה סמג שם טוש"ע תרס סימן שח סעיף לט:

מה ז מיי' ומצ' שם טוש"ע תרס סימן שנ"ז סעיף ד:

(א) תוס' ד"ה בעודן וכו' כי שדינהו בקדרה חיימא כל"ל ותיבת חיימא נמחק:

לימגו"ש. יצולים (מוטות אורך בענלה, מטה וכו').

כופין קערה על הנר. למחילה, אלא שיכבה את הנר, ואמעינן דכלי ניטל לכלות דבר שאינו ניטל בשבת (לקמן קז.) וגלגר שלא יכבה (לקמן קכא.). בספסל. שהרי תורת כלי עליו (לעיל קומה). **תחת הדלף.** לקבלו בתוכו מפני טנף הבית (ביצה לה.). **דקא מבטל כלי מהיכנו.** דתומה לשתר כנין (לקמן קכח. קנ:). שאם עבר ותקנו מתוקן. כיון דהנכסת תרומה ומעשר מתלוריתא בשבת שרי, אין זה מוקלה מחמת איסור (ביצה לד.). **בדלף הראוי.** שכן נגלגל ראליין לגמרה (שם לו.). **ולסמוך בה.** יוקפה כנגד תולה יסמוך בה (שם ב.). **אבל כופה עליה כלי.** אף על גב דהיא אינה ניטלת, מטלטלין את הכלי לגרסה (שם). **על גבי אבנים.** שנגונין לגנין וכשהן מתלחלחין צריך לחזור ולגנגן, שאינן מוקצות את הטיט יפה והכנין שוהה ליגם (שם לו.).

(ב) הא אין לתקשיה דלמ"ש אמאי חשיב כמתגיתין ניטל כלי מהיכנו הא עבר וכיבה מותר הטמן כמו גבי טבל שאם עבר כו' וי"ל שאי"ה דכיבה איסורא לחודיה אלא אמר מיה שאם עבר כו':

כאבנים מקורזלות של בית הכסא. המצא פירושו בפרק המוציא יין (דף פא) דזנין על לבי מדרשא אמר להו רבותיי שיעור אבנים מקורזלות מותר להכניסן לבית הכסא כו'. בלילבני דאיתתר מבנינא דחזיין לאיזגא עליהו. עיקרם בפרק כל הכלים ניטלין בשבת (דף קכז) אמר רב נחמן הני לילבני דאשתיור מבנינא שרי לטלטלינהו בשבתא משום דחזו למיזגא עלייהו, ובמסכת יום טוב (דף לא) בפרק המביא כדי יין ממקום לפקום.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com